

ARTIKKELI

<https://doi.org/10.33350/ka.109297>

Suomalaisen partioliikkeen ja suojeluskuntien lehdet ja aktiivinen kansalaisuus vuosina 1917–1920

Juho Wilska

Suomalainen partioliike alkoi järjestäytyä uudelleen keväällä 1917. Sisällissodan jälkeen se sai haastajakseen suojeluskuntajärjestön. Sodassa taisteluihin oli osallistunut myös partiolaisia, joten oli luontevaa, että partioliike otti sodan jälkeen suojeluskuntien rinnalla osaa valkoisen Suomen järjestämiin paraateihin ja juhlintaan. Samalla virisi keskustelu partiolaisten ja suojeluskuntajärjestön suhteesta, ja aiheesta julkaistiin kirjoituksia partiolaisten lehdissä. Tässä artikkelissa tarkastellaan ideaalista kansalaisuutta sellaisena kuin se ilmeni 1917–1920 julkaistuissa partiolaisten lehdissä. Aiheen tarkastelussa on hyödynnetty myös Suomen Partioliiiton arkistoaineistoa ja suojeluskuntien lehteä. Tarkasteltava ajanjakso alkaa partiotoininnan käynnistymisestä 1917 ja päättyy Suomen Partioliiiton hajoamiseen vuonna 1920. Artikkelissa osoitetaan partioliikkeen rinnastaneen toimintansa itenäistyvään Suomeen ja myöhempi kiinnittyminen sisällissodan valkoiseen osapuoleen. Liike teki lehtiensä lukijoille tutuksi toimintatavan, jossa annettiin nuorille sekä vastuuta että päätösvaltaa, ja käsitteet, joita valtiollisessa elämässä käytettiin. Partiolaisen hyveinä nähtiin oma-aloitteisuus ja kyky osallistua yhteiseen päätöksentekoon. Keskeinen eroavuus partion ja sotilaskoulutusta nuorille antaneen suojeluskunnan välillä kiteytyy ajatuksen siitä, että partiolaiset näkivät kasvattamiensa hyvien kansalaisten olevan myös hyviä sotilaita. Demokratiaan kasvattamisen osalta keskeiseksi havainnoksi nousee partiolehtien tapa kertoa laajasti järjestöelämän ristiriidoista ja päätöksenteosta.

Johdanto

Tsaarinvallan kaaduttua keväällä 1917 Suomessa oli levotonta. Keskeinen kysymys oli, kuka olisi järjestysvallan haltija. Järjestyksenpidossa oli ongelmia, ja sekä suojeluskuntia että punakaarteja alettiin perustaa. Suojeluskuntien sotilaskoulutus alkoi loppuvuodesta. (Selén 2001, 14–19.) Samana keväänä alkoi myös toimia aiemmin kiellettyjä kasvatusjärjestöjä, joista partioliike keräsi nopeasti riveihinsä 18 000 nuorta. Toiminnan tarkoituksesta ja muodoista käytiin keskustelua partioliikkeen sisällä ja sanomalehdissä. (Paavilainen 2010, 42–46, 48.) Itse kasvatusmenetelmä oli kansainvälinen. Liike oli perustettu vuonna 1907 Britanniassa ja vuoteen 1914 mennessä siitä oli tullut maailman suurin nuorisoliike

(Pryke 1998, 310). Suomessa partioliikkeen toiminta oli käynnistynyt jo 1910-luvun alussa, ja siihen oli liitetty isänmaallisia toiveita. Kenraalikuvernööri Seyn oli antanut määräyksen toiminnan kieltämisestä vedoten sen sotilaalliseen luonteeseen. (Paavilainen 2010, 27, 30, 38.) Sisällissodan jälkeen myös suojeluskunnissa alettiin tehdä epävirallista poikatyötä. Suojeluskuntiin liittyvässä kirjallisuudessa on tuotu esille sisällissotaan osallistuneista oppikoulupoikia, jotka toimivat esimerkiksi läheteinä mutta myös rivisotilaina. Heidät on nähty osana järjestön nuorisotyön spontaania varhaisvaihetta ja nuorison osallistumista sotaan. (Vasara 1997, 518; Pirhonen 1977, 34–35, 39; Puranen 2001, 60.) Suojeluskunnissa järjestötoiminta tuli ajankohtaiseksi sodan jälkeen. Partioliikkeen ryhmät yhdistänyt Suomen Partioliihto (SPL) hajaantui vuoden 1919 aikana tehtyjen päätösten johdosta useampaan partioliittoon.

Partioliikkeen ja suojeluskuntien tavoitteet ja toimintatavat menivät osin päällekkäin. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan päätöksentekoa ja kansalaisuutta suomalaisen partioliikkeen lehdissä vuosina 1917–1920. Näin tulee hahmotetuksi, miten näiden kahden liikkeen käsitys hyvän kansalaisen tunnusmerkeistä erosi toisistaan. Keskeisin suomalaisen partiolaisuuden vaiheita koskeva tutkimus on Marko Paavilaisen kirjoittama liikkeen satavuotishistoria (Paavilainen 2010). Siinä lehtiaineistoa käytettiin lähteenä kuvattaessa järjestön toimintaa ja reaktioita ajan ilmiöihin. Usin ja samalla perusteellisin suojeluskuntaliikettä koskeva kokonaisuus valmistui vuosituhannen vaihteessa toteutuneessa Suojeluskuntien historia -hankkeessa, johon liittyen julkaistiin liikkeen poliittista historiaa ja suojeluskuntien sotilaskoulutusta käsitelleet teokset (Selén 2001; Selén & Pykkänen 2004).

Tässä artikkelissa tarkastellaan partioliikkeen ja suojeluskunnan lehdissä julkaistuja kirjoituksia erityisesti kasvatukseen liittyvinä mediateksteinä. Lähestymistavan taustalla on näkemys, jonka mukaan tekstien välityksellä voidaan saada tietoa paitsi medioiden roolista yhteiskunnassa ja kulttuurissa myös siitä, miten tekstit ovat syntyneet ja puhutelleet lukijoita (Kantola ym. 2003, 8). Tekstit sijoittuvat viestijän ja viestin vastaanottajan väliin. Erityisesti uutistekstien on ajateltu mahdollistavan arkisen tason yhdistymisen laajempaan ideologiseen keskusteluun. (Kantola ym. 2003, 8; Kunelius 1996, 394.) Eri järjestöille lehtien julkaiseminen ja niiden lukeminen oli tärkeä osa järjestön toimintaa. Lehdissä tuotetaan jaettua näkemystä siitä, miten järjestössä ja yhteiskunnassa on toimittava. Näin ne samalla osallistuvat kasvatustavoitteiden määrittämiseen. Järjestöarjen tapahtumista kirjoitettaessa sivutaan väistämättä myös laajempia yhteiskunnallisia näkemyksiä.

Tutkimuksen kohteena olevista lehdistä (ks. Liite 1) varhaisimmat, *Partiolainen* ja *Redo*, alkoivat ilmestyä toukokuussa 1917. Suomenkielisen lehden pääkonttori oli Hämeenlinnassa ja sitä julkaisi kustannusliike Karisto. Päätoimittaja oli Väinö Hämeen-Anttila, joka tuohon aikaan oli Kariston johtaja. Ruotsinkielisen *Redon* toimitus sijaitsi Helsingissä ja lehteä kustansi Holger Schilds Förlag. Ilmestyminen päättyi vuoden 1917 joulunumeroon. Toinen suomenkielinen lehti *Ole valmis!* alkoi ilmestyä syyskuussa 1917. Päätoimittaja Aarne Kotilainen oli eronnut *Partiolaisen* toimituksesta ja perustanut oman lehden (*Ole valmis!* 2/1917, 13). Lehteä julkaisi WSOY, ja toimitus oli Porvoossa. Vuoden 1918 alussa päätoimittajaksi tuli helsinkiläinen Sven Donner. Toisena ruotsinkielisenä partiolehtenä julkaistiin Turussa vuosina 1917–1918 Jarl Södermanin päätoimittamaa *Rakt Framia*. Tammikuussa 1918 alkoi ilmestyä sittemmin ainoaksi ruotsinkieliseksi partiolehdiksi jäänyt *Scoutposten*-lehti. Sitä julkaisivat aluksi helsinkiläiset Helsingfors Svenska Flickscouter ja Riddargossarna -järjestöt ja toukokuusta 1919 eteenpäin Finlands Svenska Scoutbrigad. Lehteä toimitti Gustav Holmström, joka oli työskennellyt eri sanoma- ja aikakauslehdissä (Siukkonen 2001, 69). Vuoden 1919 lopulla suomenkieliset partiolehtien *Partiolainen* ja *Ole valmis!* yhdistyivät Kansanvalistusseuran kustantamaksi *Partio*-lehdeksi.

(Julkaisutiedoista vrt. Helanko 1983, 98–100.) Päätoimittajaksi tuli järjestön johtaja pastori Vernerer Louhivuori. Tätä kehitystä voi tulkita niin, että partiolehdistö tuli käsittelyaikana lähemmäs liiton keskusjohtoa. Lisäksi toimitukset keskittyivät Helsinkiin. Kaksikielinen ja useammasta lehdestä koostuva lehtiaineisto mahdollistaa vuosina 1917–1920 käydyn kasvatustietokeskustelun seuraamisen eri ryhmittymien näkökulmista.

Suojeluskuntien osalta tällaista lehtikirjoa ei ollut. Aineistona on käytetty *Suojeluskuntalaisen Lehtea*, jota alettiin julkaista kesäkuussa 1918. Lehti mahdollisti kansantajuisten tiedonvälityksen keskusjärjestöltä paikallistasolle (Selén 2004, 40–41). Lehtea päätoimitti kirjailija Eero Alpi. Suojeluskuntien toimintaa käsittelevien sisältöjen lisäksi lehdessä julkaistiin itsenäisyystaistelun historiaan liittyviä sisältöjä (Selén 2004, 40–41.).

Partiolehdistä lukijakunnaltaan laajin oli *Partiolainen*, jonka levikki oli ilmeisesti joitakin tuhansia. Sen tilaustavoite vuodelle 1919 oli kolme neljäsosaa 6000 hengen jäsenistöstä. (*Partiolainen* 11&12/1918, 16.) *Ole valmis!* ilmoitti samalle vuodelle tilaajamääräkseen 1100. (*Ole valmis!* 12/1918, 10.) *Suojeluskuntalaisen Lehti* pyrki ilmestymään viikoittain, ja vuodesta 1920 lähtien tässä myös onnistuttiin. Partiolehdet pyrkivät ilmestymään kuukausittain, mutta käytännössä julkaistiin paljon kaksoisnumeroita. Poikkeuksena on turkulainen *Rakt fram*, josta ilmestyi 1917–1918 niin monta numeroa, että sen voi katsoa tähänneen englantilaisen *The Scout* -lehden tapaan viikoittaiseen ilmestymistiheyteen. Ruotsinkielisten lehtien yhdistymisestä muodostunut *Scoutposten*-lehti vähensi tavoitettaan yhdeksään numeroon vuodeksi 1920. Lehtien lukijakuntaa arvioitaessa on hyvä muistaa, että niitä saattoi samassa osoitteessa lukea useampikin perheen partioharrastaja.

Tutkimuskohteena olevien seitsemän lehden synty ja kehitys ovat osa prosessia, jonka myötä itsenäiseen Suomeen perustettiin kasvatustiet- ja maanpuolustustyötä tekeviä järjestöjä. Ne tähtäsivät hyvien kansalaisten kasvatamiseen, ja tämä käy ilmi myös lehtien sisällöistä. Lehtijutuissa tehtiin kaiken muun ohella tiettäväksi, millainen järjestön jäsenen kuuluisi olla, miten järjestössä toimitaan ja millä tavoin tehdään päätöksiä. Lehtitekstien pohjalta hahmotellaan vastausta kysymykseen: Millainen on lehdissä tuotettu hyvä ja päätöksentekoon osallistuva kansalainen?

Tarkastelun aluksi luodaan katsaus partioliikkeen käynnistämiseen liittyviin lehtiteksteihin ja erityisesti siihen, miten niissä käsitellään järjestön päätöksentekoa ja kasvatustavoitteita. Partiolehtien sisällöstä tutkitaan erityisesti liikkeen kasvatustavoitteisiin ja järjestöissä toimimiseen liittyviä tekstejä, joiden avulla hahmotellaan lehdistä välittyvää kuvaa politiikasta ja päätöksenteosta. Tässä keskeisenä asiayhteytenä on valtiollisen itsenäisyyden aikaan siirtyvä Suomi poliittisine ristiriitoineen. Toisessa vaiheessa katsotaan, kuinka sisällissodan vaikutukset heijastuvat kasvatustavoitteisiin partiolehdissä ja *Suojeluskuntalaisen Lehdessä*. Molempien liikkeiden rinnakkais tarkastelu tuo esiin, miten järjestöt sovittautuivat osaksi itsenäistä Suomea. Lehtimateriaali avaa samalla erityisen näkökulman Valkoisen Suomen nuorisotyön järjestäytymiseen. Kolmanneksi tarkastellaan suojeluskunnan ja partioliikkeen välistä kilpailua nuorista ja lopuksi partioliiton hajoamista käsitteleviä tekstejä. Erilaisten tekstityyppien määrällisellä osuudella tuon esille tekstien merkitystä osana lehtien kirjoittelua (laajemmin ks. Väliaverron 2003, 16).

Itsenäistyvän Suomen järjestölehdet nuorison ohjaajana

Partiolaisen alkaessa ilmestyä lehti käsittelee rinnakkain yhteiskunnan rakentumista ja partio toiminnan käynnistymistä. Ensimmäisen numeron sisältö keskittyi järjestön alkujärjestelyjen ja taustan kuvaamiseen sekä paikallistason toiminnan ohjeistamiseen. Jutuissa viitat-

tiin armeijaan, jossa partiossa opitusta taidoista tulisi olemaan hyötyä. Lehdessä todettiin partiotoiminnan kehittyneen kaikkialla kansallisista lähtökohdista, ja näin tuli tapahtumaan myös Suomessa. Näin kansainvälisen liikkeen esitettiin muotoutuvan kunkin valtion omista lähtökohdista. Tämä tuotiin esiin päätoimittaja Hämeen-Anttilan *Partiopoikien oppaassa*, ja ajatus tulisi olemaan keskeisiä jakolinjoja liikkeen sisällä (Paavilainen 2010, 74). Myös uskonnollisuus tuotiin vahvasti esille. Ulkomaisten esimerkkien avulla havainnollistettiin partioliikkeen suhdetta esivaltaan. Esimerkiksi Romaniassa liikettä johtivat kuninkaalliset ja partiolaiset olivat osallistuneet maan sotaponnisteluihin. Lehden sisältöön kerrottiin koulun muun muassa uutisia, kaunokirjallisia tekstejä ja paikallistoimintaan liittyviä juttuja. Lukijoilta haluttiin kirjoituksia ja sisällön kokoamisprosessista käytettiin termiä ”itsetoimitus”-järjestelmä. (*Partiolainen* 1/1917, 3–6; *Partiolainen* 1/1917, 9; *Partiolainen* 1/1917, 11 *Partiolainen* 1/1917, 10; *Partiolainen* 6/1917, 48.)

Lehtiteksteissä on nähtävissä partiolaisuuden ja demokratian välinen yhteys. ”Kansanvaltaisuus on partiopojan kultainen hallintopykälä”, joten partiossa oli tyypillistä se, että lapsiryhmät valitsivat itse omille ryhmilleen johtajat. Nämä ryhmät, vartiot¹, olivat paikallistasolla kasvatuksen perusyksikkö. Vartioissa tapahtuvan lasten päätöksenteon nähtiin kehittävästi vastuuntuntoa ja johtajuutta. Siihen liitettiin kyky tuntee johdettavat, tiedostaa vastuunsa ja olla esimerkkinä. Paikallistason toimijoista *Ole Valmis!* -lehti nosti uudenvuoden lehdessään 1919 esiin juuri vartionjohtajat, joille se antoi vastuun toiminnan jatkumisesta. Samassa lehdessä ohjeistettiin tapaamisten järjestämistä siten, että ohjelma vastasi aikuisten päättämiä tavoitteita. (*Partiolainen* 1/1917, 11–13; *Ole valmis!* 1/1919, 2; Wainio, *Ole valmis!* 1/1919, 8–9.)

Ole valmis! -lehden kolmannessa numerossa Sven Donner käsitteli johtamista ja hallintoa laajasti. Hänen sanansa painoi, sillä Donner oli johtanut maanalaista Toimen Pojat -partiojärjestöä toimintakiellon aikana ja hän oli maan kokenein partiojohtaja (Vesikansa 1997). Kirjoituksessa painottuivat säännöt ja itsehallinto. Partiolaisten toimintaan ei saanut puuttua liikaa, vaan valta piti olla toimijoilla itsellään. Itsehallinnolla kirjoittaja tarkoitti sitä, että paikallisjärjestön ja lapsiryhmän oli saatava itse päättää asioistaan. Toimen Pojissa oli paikallisjärjestön sisälle perustettu ”tasavalta”, jolla oli esimerkiksi ”kansalaiskokous” ja ”presidentti”. (*Ole valmis!* 3/1919, 2–5.) Järjestössä harjoiteltiin siis demokraattisessa yhteiskunnassa toimimista. Toimintamallissa partiotoiminta yhdistyi William Georgen ideaan lasten leikkiyhteiskunnasta (Paavilainen 2010, 32). Freevillessä New Yorkin osavaltiossa 1890-luvun puolivälissä alkanut toiminta oli partiotoimintaa kokonaisvaltaisempaa lasten asuessa ja työskennellessä yhteisössä. Heillä oli myös esimerkiksi puolueita. (George 1910, 68, 109.) Donnerin on tulkittu halunneen liikkeen organisoituvan vapaasti keskusjohdon järjestelyn sijaan (Paavilainen 2010, 46). Laajat paikallistoimintakuvaukset kertovat siitä, että liikkeessä valta ja vastuu olivat jäsenten ulottuvilla ja että vallan käyttö ja vastuunkanto olivat osa hyvää partiolaisuutta. Myös demokratiaan ja yhdessä päättämiseen kuuluvat käsitteet tulivat tutuiksi lehtiä lukeville. Järjestöjohdon keskustelu näkyi kasvatuslehdissä ja oli siten kaikkien jäsenten seurattavissa.

Partiollaisen ilmestyessä vuonna 1917 lehti määritteli nykyhetkensä vapautumisen ajaksi. Partiotoiminnan oli tarkoitus tukea kotien ja yhteiskunnan kasvatustyötä sekä parantaa kansalaiskuntoa. Tärkeimpiin arvoihin kuuluivat kuri ja kärsivällisyys. Ajan nähtiin edellyttävän myös velvollisuudentuntoa. Ensimmäinen maailmansota oli käynnissä, ja koska sotaa

1 Engl. Patrol system. Vartiojärjestelmä oli osa kasvatusten menetelmää ja ideana oli jakaa vastuuta nuorille. Laajemmin ks. Warren 1986, 392.

käyvät maat taistelivat olemassaolostaan, täytyi nuortenkin ottaa osaa taisteluun. Liikkeen kohdistui odotuksia, sillä se oli kasvattanut jäseniään tarmokkuuteen ja hyödyllisyyteen. (Nimim. Partioskynä, *Partiolainen* 1/1917, 6, 8–9; *Partiolainen* 1/1917, 10.) Ulkomaisiin esimerkkeihin vedoten pidettiin välttämättömänä, että jokainen täyttää velvollisuutensa sotatilanteessa. Partioon ei kuitenkaan haluttu ulkoista sotilaallisuutta. *Partiolainen* piti sitä liikkeen lähtömaan ilmiönä. (*Partiolainen* 1/1917, 3.) Maailmansodan aikana partiolaiset olivat ottaneet osaa Britannian sotaponnisteluihin osallistumalla muun muassa vapaaehtoisien värväykseen (Anon. 1915, 12; ks. myös Englund 2003, 17).

Keskustelu siitä, oliko brittiläisen partioliikkeen ensisijaisena kasvatustavoitteena tuottaa hyviä kansalaisia vai sotilaita, on jakanut tutkijoita. Robert Baden-Powellin ajattelua laajasti tutkineen Tim Jealin mukaan sotilaalliset tavoitteet olivat osa laajempaa kokonaisuutta (Jeal 1991, 409–410). Asiaa kotimaan näkökulmasta tarkastellut *Partiolainen* katsoi, että sotilaallisuus ei ollut välttämätön osa partiolaisuutta. Lehden mukaan partioliike oli tarkoitettu ”hyödylliseksi kodeille, yhteiskunnalle ja vapautuvalle Suomen kansalle”. (*Partiolainen* 1/1917, 3.) Järjestöelämään liittyvällä palstalla muistutettiin sotilastaitojen harjoittamisen tulevan ajankohtaiseksi armeijassa, kunhan se aikanaan perustettaisiin. Sotilaallisuuden korostamisen arveltiin myös ärsyttävän vastustajia. (Nimim. Partioskynä, *Partiolainen* 1/1917, 9.) *Redo* puolestaan kirjoitti aseettoman partiojärjestön olevan yhtä vähän sotilaallinen kuin esimerkiksi voimisteluseuran. (Den svenska och finska kanslistyrelsen, *Redo* 1/1917, 1–2.)

Ihanteelliseen nuoreen liitettiin partiolehdistä suuri määrä ominaisuuksia. Yhden määritelmän mukaan ihanteellinen nuori rakasti lähimmäistään, uskontoa, hyviä tapoja, kestävyttä, vakaumusta, isänmaata ja sen kansaa. Hyvät tavat olivat tärkeitä yhteiskunnan kannalta: antamalla hyvän kuvan itsestä oli helpompi tulla toimeen muiden kanssa. (Kotilainen, *Partiolainen* 2&3/1917, 11.) Yhteiskunnallisen kasvatuksen osalta tärkeää oli myös se, että lehdistä määriteltiin, miten poliittiseen vastapuoleen oli suhtauduttava.

Alkukesästä 1917 *Partiolainen*-lehden kansijutussa otettiin kantaa partioliikkeen ja sosialismin suhteeseen. Kyseessä oli reaktio vasemmistolehtien kirjoitteluun (Paavilainen 2010, 53). Tekstin mukaan Suomen tilanteen erityispiirre oli ollut vasemmistolainen kilpailija. Se oli syntynyt partiotoiminnan takia, ja sen tavoitteet olivat hyvät. Partioliiikkeen tulo Suomeen oli myöhästynyt muista sivistyneiksi katsotuista verrokkimaista, ja sen ensimmäisen perustamisyrityksen päättäneeseen lakkauttamiseen rinnastuva vastakkainasettelu oli nyt palannut. Toisaalta kirjoittajan mielestä sosialistien tulo valtiolliseen elämään oli vaikuttanut heihin myönteisesti. (*Partiolainen* 2&3/1917, 1.) Myös *Ole valmis!* -lehdessä pohdittiin yhteiskunnallisia jakolinjoja päätyen siihen, että partiosta tuli tehdä koko kansan hyväksymä. Kritiikin kohteista mainittiin sotilaallisuus, kuri, isänmaallisuus ja luokkaerojen tasoittaminen. Liikkeen sotilaallisuutta oli arvosteltu, ja sotilaiksi kasvattamista ei pidetty partioliikkeen tavoitteiden mukaisena. Myös tiukkaan kuriin ja käskyjen ehdottomaan tottelemiseen suhtauduttiin kriittisesti, eivätkä ne saaneet tukahduttaa jäsenten toimintahalua, sillä toverillinen henki johtaisi jo itsessään hyvään järjestykseen. Partioliiikkeen tuli toimia puolueitten ulkopuolella ja kaikkien hyväksi. Kirjoittaja tunnisti työläis- ja porvarislapsien erot. Vastapuoleen tuli suhtautua myönteisesti yrittämättä tehdä heitä itsensä kaltaisia. Kasvatuksessa oli kerrottava tasa-arvosta, työväen huonoista oloista ja oikeutetusta halusta parantaa omaa asemaansa. (Aho, *Ole valmis!* 3/1917, 6–7.) Vasemmiston kritiikkiin partiolehdet vastasivat avaamalla partioliikkeen lähtökohtia selittäen samalla poliittista asetelmaa lukijoilleen. Lehdet olivat asiassa hieman eri linjoilla, ja esimerkiksi sotilaallisuuskeskustelu sai myöhemmin jatkoa. Lehtien suhtautumisessa sosialismiin näkyy raken-

tava elementti, ja suhteen ideologiseen rajaan voi nähdä muistuttavan aiemman esimerkin suhdetta yksilöiden välillä.

Partiolehtien kirjoituksissa korostettiin liikkeen yhteiskunnallista tehtävää. (Paavilainen 2010, 51.) Partioliike halusi kasvattaa ihmisiä, jotka tulivat toimeen muiden kanssa, minkä tähden rajoja oli ylitettävä. Samanaikaisesti lehtitekstit toivat esiin poliittisiin suuntauksiin liittyviä eroavuuksia. Keväällä 1920 *Partio*-lehdessä kehoitettiin pysyttelemään erossa poliitikasta kuohuvan aikakauden vuoksi (*Partio* 5–6/1920, 25). Niinpä esimerkiksi lakkoihin ei saanut sekaantua muuten, kuin hädässä olevien auttamiseksi. Ruotsissa oli päätetty, ettei partion jäsenten poliittisiin kantoihin saanut yrittää vaikuttaa eikä poliittisiin tilaisuuksiin osallistua. (*Partio* 5–6/1920, 25.)

Partiolehtien suhde vasemmistoon oli lähinnä reaktiivista. Sen sijaan itsenäisyyden juhlimiseen liittyvissä asioissa lehdet ottivat selvästi aktiivisen roolin. Itsenäisyysjulistus oli annettu joulukuussa 1917. Tuon ajan lehdet eivät käsitelleet julistusta mitenkään merkittävänä asiana (Vares 2016, 26). Tunnustus itsenäisyydelle saatiin Venäjältä tammikuun alussa juuri SPL:n järjestämien partiopäivien alla. Valtiollista itsenäisyyttä juhlittiinkin osana partioliikeen omaa järjestäytymistä. *Ole Valmis!* -lehden tammikuun numero vei kansikuvassaan lukijan Suomen Partioliiiton järjestölipun vihkiäisiin. Lippu yhdistyi tekstissä valtiolliseen itsenäisyyteen:

[...] mutta harvoin olen tuntenut sellaista juhلاميeltä, kuin partioliittomme lippua vihittäessä. Leijonalippu oli edellisenä päivänä hulmahtanut ilmoille, ensi kerran vapaan Suomen vapaisiin tuuliin. Juhlamielin liikuttiin pitkin liputtettuja katuja [...] (Nimim. Presidentti, *Ole valmis!* 1–2/1918.)

Rakt Fram -lehdessä kerrottiin vapauden saavutetun mutta työn jatkuvan. (Nimim. H.A.K, *Rakt Fram*. 2–3/1919, 1.) Samaan tyyliin *Partiolainen* kertoi partiopresidentti Louhivuoren tuoneen avauspuheenvuorossaan esille velvollisuudet, jotka itsenäisyys oli tuonut partiolaisille. Järjestölipun vihkiminen oli päätynyt kolminkertaiseen eläköön-huutoon vapaalle Suomelle ja Sibeliuksen *Finlandiaan*. (Nimim. A–s S–n, *Partiolainen* 1–2/1918, 2.) Brittiläinen partioliike on nähty malliesimerkkinä traditioiden keksimisestä. Liike lippujuhlan kaltaisine seremonioineen oli kytketty historian jatkumoon. (Pryke 1998, 314: Hobsbawm 2012, 4.) Suomalainen partioliike lehtineen jatkoi tätä kytkemällä itsensä ja jäsenensä kansallisen historian suureen käänteeseen, joka oli velvoittava partiotoimintaa tulevaisuudessa. Jäsenkokoukseen liittyvä teksti kertoi myös demokratiasta käytännössä.

Senaatin ja eduskunnan muodostama Suomen valtionjohto oli noussut politiikan keskiöön vallankumouksen myötä maaliskuussa 1917. Arkipäivän ongelmista tuli nyt poliittisia ongelmia. Eduskunta oli riitaisa ja poliittinen keskustelu kärjistyi. (Haapala 2009, 59–66, 80.) Asetelma heijastui partiolaisten sisäisiin riitoihin, kun *Ole Valmis!* vertasi leikillisesti partiopäiviä koskevassa raportissaan kokousta valtiopäiviin. Päätöksenteko esitettiin organisoituna, ja isoista asioista keskusteltiin, mutta sävy ei ollut vakava.

Lipun paljastamisen jälkeen jatkettiin taas lainsäädäntää. Tällä kertaa partiolain. Se oli hyvin kuuma pala. [...] Edustajat ja lehteriyileisö taputtivat käsiään ja tömistelivät jalkojaan; oltiin aivan kuin oikeilla valtiopäivillä. (Nimim. Peikko, *Ole valmis!* 1/1918, 8–9.)

Tekstissä vapaata partioryhmää² edustanut Hans ”Bobi” Sivén vastusti partiolaisten ideologista ydintä sanallistavaan partiolakiin tehtyä kirjausta tottelemisesta. Värikkäässä keskustelussa kannattajat vetosivat siihen, että ilman kirjausta anarkia saisi vallan. Totteleminen päätettiin poistaa laista yhden äänen enemmistöllä. Käsittely jakoi ryhmiä mutta ilmeisesti myös ikäpolvia, sillä partiopresidentin täytyi pyytää nuorempia kokousedustajia pysymään aisoissa. (Nimim. Peikko, *Ole valmis!* 1/1918, 8–9.) Asiaan palasi myöhemmin *Scoutposten* toteamalla, että tottelemista koskeva vaatimus oli tullut uudelleen tarpeelliseksi Suomen itsenäistymisen myötä. Sisällissodan jälkeen ilmestyneessä numerossa tähdennettiin, että hyvän kansalaisen pitäisi nyt olla valmis puolustamaan maataan, mikä taas edellytti kansalaiselta tottelemisen ja täsmällisyyden kaltaisia ominaisuuksia.

Nu måste den goda medborgaren ock vara redo att försvara sitt land – han måste bliva en god soldat – han måste kunna lyda och vara punktlig i allt. Det är grundvillkoret, utan vilket blott den bolshevikiska härligheten väntar oss. (Nimim. Hm, *Scoutposten* 6–7/1918, 1.)³

Pian partiopäivien päätyttyä jo lähes vuoden jatkunut valtiollinen kuohunta yltyi sisällissodaksi, joka katkaisi partioliiton toiminnan väliaikaisesti. Taistelujen tauottua myös partioliikkeen oli pakko sovittautua muuttuneeseen tilanteeseen.

Partioliike ja suojeluskunnat

Kun *Suojeluskuntalaisen Lehteä* alettiin julkaista pian sisällissodan päättymisen jälkeen, käsiteltiin sen kirjoituksissa päättynyttä sotaa samalla, kun hahmoteltiin suojeluskuntien asemaa itsenäisessä Suomessa. Nuorisotoiminnasta ei erikseen kirjoitettu, tosin vuoden 1918 toisen numeron etusivun artikkelissa ikärajaa koskeva kysymys jätettiin auki. (Mikkonen, *Suojeluskuntalaisen Lehti* 2/1918, 1.) Sodan aikana asevelvollisia olivat olleet 21–40-vuotiaat miehet. Rauhan tultua myös tätä nuoremmat saattoivat liittyä järjestöön sillä edellytyksellä, että paikallinen suojeluskunta halusi ottaa heidät jäsenikseen. (Selén 2001, 23.) Saman vuoden syksyllä julkaistussa kirjoituksessa pohdittiin koulun merkitystä poikien kasvatuksessa. Esikuvaksi nostettiin Saksan armeija, jonka hyvän sotilaskunnan katsottiin juontuvan osin koulukasvatuksesta. Kirjoittajan mielestä koulun ja asepalveluksen välisenä aikana olisi hyvä harrastaa ampumista. (Nimim. W.F.I., *Suojeluskuntalaisen Lehti* 8/1918, 3.) Seija-Leena Nevalan mukaan suojeluskuntien nuorisotoiminta oli yleisimmin sotilaallista alkeiskoulutusta ja jotkut partioliikkeen paikallisjärjestöistä muuttuivat suojeluskunnan poikaosastoksi (Nevala 2009, 13). Tuon ajan poikatyön ideologiassa on katsottu näkyneen aikakauden porvarillisen kasvatuksen yleisiä piirteitä, joita ovat kuriin tottuminen, siveellinen kuntoisuus, voimakkuus ja urheilullisuus. Näiden kasvatusihanteiden ympärille kiedottiin sitten isänmaallisuutta ja maanpuolustusta. (Nevala 2002, 101; Vasara

2 Liitto jakautui suomen- ja ruotsinkielisiin ryhmiin ja lisäksi vielä kielikysymyksen suhteen vapaamieliseen ryhmään. SPL antoi tietonsa kaikille partiolehdille, samoin vapaa ryhmä. Kieliryhmät viestivät ruotsin- tai suomenkielisten lehtien kautta. Vapaan ryhmän lehtenä oli erityisesti *Ole Valmis!* ja myös *Scoutposten* -lehdessä oli ryhmälle varattu palsta. Johtoon valittiin edustajat ryhmittäin. (Suomen Partioliton kokous pk 6.1.1918. Pöytäkirjat, Suomen Partioliton arkisto, KA; Suomalainen partiopoikajärjestelmä. Ensi ohjeet järjestöä perustettaessa. *Partiolainen* 1/1917, 14–15.)

3 ”Nyt tulee myös hyvän kansalaisen olla valmis puolustamaan maataan[...] Hänen on kyettävä tottelemaan ja oltava täsmällinen kaikessa [...]”. (Käännös kirjoittajan.)

1997, 528.) Suojeluskuntalehden hyvä kansalainen kehitti siis itseään maansa puolustajak-
si.

Suojeluskunnan hallinto oli sotilaallisesti järjestetty ja se tuli tutuksi myös toimintaan osallistuneille nuorille. Brittiläisessä partioliikkeessä hierarkian ja johtamisen on katsottu muistuttaneen sotilasmaista johtamistapaa (Springhall 1971, 148), mutta tällaista piirrettä ei ole nähtävissä suomalaisissa partiolehdissä. Lehtien ja niissä äänessä olleen partiojohdon kantaan vaikutti todennäköisesti se, ettei heidän joukossaan ollut ammattisotilaita. Lähimpänä esimerkkinä oli partiokirjailija Kaarlo Soinio, joka työskenteli poliisissa. Vaikka sotilaallisuutta ei ihannoitu, partiolehdissä ei julkaistu suojeluskuntaan kielteisesti suhtautuvia kirjoituksia. Poikkeuksena on *Ole valmis!* -lehden viimeisessä numerossa julkaistu puhereferaatit, jonka mukaan suojeluskunnat, sotaväki ja muut asiat vievät paljon aikaa, minkä takia ne haittasivat partio toimintaa. (Nimim. T.T, *Ole valmis!* 5–6/1919, 24.) Partio liike oli siis saanut kilpailijan. Paavilaisen mukaan partio liike ylläpiti eroa järjestöjen välillä tarkoituksella (Paavilainen 2010, 179).

Sisällissodan aikana partiolaislehdet eivät ilmestyneet ja keskusjärjestönkin toiminta oli vähäistä.⁴ Sodan päätyttyä ja lehtien alkaessa taas ilmestyä sisällissota oli niissä näkyvästi esillä, mutta lehtien tapa käsitellä asiaa vaihteli. *Partiolainen* kirjoitti sodasta yksittäisiä tekstejä useampaan numeroon, kun *Ole valmis!* puolestaan yhdisti viisi numeroaan 48-sivuseksi koosteeksi. Lehdessä todettiin, että sodan puhjettua partiolaisten tunnus olla aina valmiina oli muuttunut todellisuudeksi (Vernerin Louhivuori, *Ole valmis!* 3–7/1918, 2). ”Vapaudesta oli maksettu kallis hinta, ja kaatuneiden muistolle uudistettiin lupaus ”Aina valmiit, kun isänmaa kutsuu”. (Louhivuori, *Ole valmis!* 3–7/1918, 2.) Pitkässä kirjoituksessaan päätoimittaja Donner piti sodan syynä venäläishallinnosta aiheutunutta siron aikaa ja vieraita aatteita. Viha, valheet ja ymmärtämättömyys olivat johtaneet kapinaan. Valkoisten armeija oli ollut kansannousun tulosta, samoin Ruotsista tulleet vapaaehtoiset ja jääkäri liike. Taistelumenestys oli ollut satumaista ja voittoja oli saatu vähin ase in. Myös partiola iset olivat osallistuneet sotaan, ja tärkeimpinä tehtävinä Donner mainitsee toimimisen sairaanhoitajina sairaaloissa, rintamalla ja ambulansseissa. Partiolaisia oli ollut myös lähete inä. (Donner, *Ole valmis!* 3–7/1918, 2–4.)

Ruotsista tulleet partiotaustaiset vapaaehtoiset olivat esillä myös *Scoutposten*-lehdessä, jossa kirjoitettiin partiolaisten sodanaikaisesta toiminnasta. Työ maan tulevaisuuden puolesta ei ollut vielä päättynyt, vaan sen oli jatkuttava. (*Scoutposten* 4–5/1918, 1–2.) Partiolehdet eivät kertoneet sodasta yhtä rajusti kuin kesästä 1918 ilmestynyt *Suojeluskuntalaisen Lehti*. Siinä sodan alkusyy oli tsaarinvallan ajoilta juontuvassa rappiossa, ja valkoinen osapuoli oli käynyt lähes aseettomana oikeutettuun sotaan sortoa vastaan. *Scoutposten*-lehden tapaan kirjoittaja toteaa, että suojeluskuntienkaan työ ei vielä ollut valmis: kansa piti yhdistää ja turvata maan itsenäisyys ja vapaus. (Suojeluskuntalaisen Lehden toimitus, *Suojeluskuntalaisen Lehti* 1/1918, 3–4.)

Ole valmis! -lehdessä Sven Donner tiivistä sodan aiheuttamat vahingot parhaiden voimien menettämiseen ja niitä tuli yrittää korvata. Sota-aika oli viimeistään osoittanut partio työn merkityksen. Teksti päättyi toteamukseen, jonka mukaan nuoriso lähtisi kaventamaan kuilua eri kansankerrosten välillä. (Donner, *Ole valmis!* 3–7/1918, 2–4.) Donnerin tekstin on todettu olevan esimerkki toiveesta yhdistää jakaantunut kansakunta (Nieminen 1995,

4 Keskusjärjestön toiminnan kuvattiin toimintakertomuksessa olleen *lamassa* ja toiminta alkoi uudestaan syksyllä. Ylineuvoston tilikirjaan ei 1.2.–15.5.1918 tehty merkintöjä ollenkaan. (Collan, *Ole valmis!* 2/1919, 7; Ylineuvoston tilit – Högsta Rådets konto. 1917–1918; Aikakauslehti *Partion* tilikirjat (1917–1931); Suomen Partio liiton arkisto, KA.)

120). Valkoista puolta edustaneissa kirjoituksissa oli tapana oikeuttaa sisällissota isänmaalla (Kunnas 1976, 78). Tämä toistui myös Donnerin tekstissä, jossa isänmaa oli keskeinen moraalinen peruste sotimiselle.

Ison huomion partiolehdissä sai sodanjälkeisinä kuukausina ylineuvostosta⁵ tullut kannanotto, joka koski aseiden käyttöä. Alaikäisiä ei pidetty soveltuvina aseellisiin tehtäviin kuten vankien vartiointiin. Kannanotossa toivottiin, että armeijassa ei käytettäisi partioliikkeen tunnuksia eikä alaikäisille annettaisi heille sopimattomia tehtäviä. Partiolle ei haluttu antaa sotaisaa mainetta. (*Partiolainen* 5-6/1918, 6.) Kannanottoa voi tulkita niin, että liikkeen johdossa haluttiin ottaa etäisyyttä sotaan osallistumiseen. *Partiolainen* ja *Rakt fram* -lehdissä oltiin kuitenkin eri mieltä. Poikkeavalle mielipiteelle haettiin tukea partioliikkeen perustajasta, sotilastaustaisesta Robert Baden-Powellista ja ulkomaisista kokemuksista. Armeija ja aseet nähtiin edellytyksenä valloittajilta suojautumiseksi. Lisäksi asepalvelus sivisti koulua käymättömiä ja yhdisti kansanryhmiä. (*Partiolainen* 5&6/1918, 6; Nimim. H, *Partiolainen* 7&8/1918, 1–4.) Lehdissä nousivat esiin liikkeen perustajan lisäksi paikallistasolla toimineet vaikuttajat ja auktoriteetit. Ajan nuorisotoiminnassa oli traditioiden puutteessa nojaututtu muutoinkin karismaattisiin henkilöihin (Nieminen 2003, 267, 277). Näin tehtiin myös partioliikkeessä, jossa omaa auktoriteettia voitiin rakentaa hyödyntämällä myös kansainvälisen liikkeen historiaa. Kuten myöhemmin huomataan, liike halusi saada yhteyden myös valtiollisiin auktoriteetteihin.

Myös *Scoutposten* suhtautui kriittisesti ylineuvoston linjaukseen. Vaikka Suomessa ei tarvittu saksalaisille partiolaisille tyypillistä sotilaallisuutta, lehdessä ei haluttu suosia antimilitarismiakaan: ”Den skall bidra till fostrandet av samhällsbevarande, goda medborgare – inga sabelskamlare, men ej heller antimilitarister”. (Nimim. Hm, *Scoutposten* 6–7/1918, 2.) Brittien partiolehdissä saksalaiset olivat vertailukohde, ja liikkeen perustaja oli nimittänyt saksalaisia yhtäaikaan julmiksi ja sotilaallisiksi (Pryke 1998, 314). Tekstien viittauksista päätellen Suomessa luettiin brittilehtiä. *Rakt Fram* -lehdessä huomautettiin, että vaikka aseisiin olivat tarttuneet vain yksittäiset partiolaiset, velvollisuuden täyttämistä isänmaata kohtaan ei voinut pitää partioliikkeen tunnusta tahraavana. (Sjöholm, *Rakt Fram* 4–5/1918, 4.) Ylineuvoston vastineessa todettiin, että kannanotossa ei paheksuttu yksittäisten partiolaisten osallistumista sotaan. Ylineuvosto torjui kuitenkin ajatuksen, että partioliike olisi sekoitettu sotalaitoksen kanssa. (*Partiolainen* 9&10/1918, 21.) Yhteenottoa voi tulkita siten, että vaikka sotilaallisuutta vastustettiin partioliikkeessä yleisesti, osallistumista vapaustaisteluun pidettiin velvollisuuden täyttämisenä. Suojeluskunnissa aseiden käytöstä ei sen sijaan ollut tarvetta keskustella. *Suojeluskuntalaisen Lehdessä* nuorisosiasiat näkyivät sodan jälkeen osana laajempaa pohdintaa, joka koski järjestön kasvatuksellista tehtävää. Järjestöön liittymisen alaikärajan uutisoitiin säädetyn 17 vuoteen (*Suojeluskuntalaisen lehti* 5/1918, 4.), ja myöhemmin kerrottiin, että poikkeustapauksissa nuoremmatkin saivat osallistua järjestön toimintaan. (*Suojeluskuntalaisen lehti* 8/1918, 2.)

Suojeluskuntalaisen Lehdessä ei otettu juuri kantaa lasten kasvatukseen, mutta kansan kasvattamiseen kylläkin. Lokakuussa 1918 lehdessä julkaistiin koko sivun kattanut mielipidekirjoitus, jonka oli laatinut kirjailija F.E. Sillanpää. Hänen mukaansa suojeluskunnilla oli erityinen moraalinen merkityksensä, sillä toiminnan oli tähdättävä parempaan kansalaisuuteen. Vaikka järjestössä oli mukana myös huonomaineisia henkilöitä, tavoitteena täytyi olla, että jokainen suojeluskuntalainen olisi samalla valiokansalainen. (Sillanpää, *Suojelus-*

5 Ylineuvosto käsitteli lehdissä julkaistavia tekstejä ja esiin nostettuja asioita kokouksissaan. Ylineuvoston pk 28.5. 1918; Ylineuvoston pk 25.8. 1918 Pöytäkirjat, Suomen Partioiliiton arkisto, KA.

kuntalaisen lehti 5/1918, 5–6.) Myöhemmin saman vuoden syksyllä kerrottiin, kuinka ihailun saksalaisen sotilaan taustalla oli koulussa, ampumaseuroissa ja asepalveluksessa saatu kasvatus. Saksan esimerkki osoitti, että jo ”poika-iällä” rakennettiin pohja myöhemmälle sotilaskoulutukselle. Niinpä myös Suomessa tarvittiin sotilaskoulutusta jo ennen asepalvelusta: ”Nuorukaisia on karaistava, heitä on totutettava ampumiseen”. (Nimim. W.F.I., *Suojeluskuntalaisen Lehti* 8/1918, 3.) Suojeluskuntalehden kasvatusnäkemys näyttäytyi sotilaallisuuteen kasvattamisena, jonka ytimessä olivat sotilastaidot. Suojeluskunnissa saksalaiset kelpasivat siis esimerkiksi, kun taas partiolehdissä saksalaiseen kasvatukseen sisältyvään militaristiseen eetokseen haluttiin ottaa etäisyyttä.

Millainen sitten oli ei-sotilaallinen partiolaistarina sisällissodasta? Kuvaava esimerkki on *Partiolainen*-lehden tyttöjen osiossa julkaistu kirjoitus, jossa avustavissa tehtävissä työskentelevät partiolaiset piiloutuvat metsään taistelujen lähestyessä. Siellä toimitaan ryhmänä ja toimintaa johtaa itse valittu päällikkö. Partiotaidot auttavat selviytymisessä. (Nimim. Valkoinen ylipäällikkö, Sota-ajan muistelmia. *Partiolainen* 5&6/1918, 17–20.) Tällainen neuvokkuus oli tyypillistä suomalaisen nuortenkirjallisuuteen kuuluneille eräkertomuksille (Kurki-Suonio 1970, 358). Partiolaisten neuvokkuus ja itsenäisenä ryhmänä toimiminen voidaan siis nähdä osana partioliikkeen ja nuortenkirjallisuuden jo ennen sotaa tuottamaa hyvän kansalaisen ideaa. Itsenäiseen seikkailuun kannustaneen liikkeen on lähtömaassaan nähty tarjonnan nuorille myös eräänlaisen pakopaikan (Jeal 1991, 415). Edellä esitetyssä sota-ajan kuvauksessa partiolaisten toiminta näyttäytyy pakona arjen rajoituksista tilanteeseen, missä he saivat itse vaikuttaa omaan ympäristöönsä ja tekemisiinsä. Toisaalta partiotoiminnan uskottiin jo sinällään hyödyttävän yhteiskuntaa myös sodan aikana. Kuten tärkeimpiin partiokirjailijoihin kuulunut Kaarlo Soinio *Ole valmis!*-lehdessä kirjoitti, sisällissodan voitto oli voitto myös partiolaisuudelle (*Ole valmis!* 3–7/1918, 8–10).

Sisällissodan muiston värittämä poliittinen ilmapiiri näkyi Helsingin katukuvassa elokuussa 1919. Presidentinvaalin hävinnyt Gustav Mannerheim kutsuttiin suojeluskuntien kunniapäälliköksi juhlassa, jota on kutsuttu tukimielenoitukseksi (Selén 2001, 71). Juhlapuheessaan Helsingin piiripäällikkö jakoi porvarillisen Suomen kahteen ryhmään: yhtäällä olivat Mannerheimiin luottavat suojeluskuntalaiset ja toisaalla taas puhujan vähemmän arvostamat demokraatit. Myös vaalit voittanutta presidentti Ståhlbergia käsiteltiin negatiivisessa valossa. (Selén 2001, 71.) Helsingin tapahtumia käsiteltiin *Suojeluskuntalaisen Lehdessä*. (Nimim. Suojeluskuntalainen, *Suojeluskuntalaisen lehti*. 19–20/1919, 3.) Partiolaiset osallistuivat juhlapäivään vieraillemalla Mannerheimin asunnolla. He olivat päättäneet valita Mannerheimin ensimmäiseksi kunniapartiolaisekseen ilmeisesti SPL:n hajoamiseen johtaneiden partiopäivien yhteydessä.⁶ *Scoutposten*-lehden otsikon mukaan Mannerheimin kunniajäsenyys oli merkkipäivä partiolaisille. (*Scoutposten* 7–8/1919, 8.) Suomenkielisessä lehdessä tyydyttiin julkaisemaan Mannerheimin tervehdys, jossa tämä kiitti kunnianosoituksesta ja totesi partiolaisten edustavan isänmaallisuutta ja tulevaisuuden toivoa. (*Partio* 3/1919, 4; *Scoutposten* 7–8/1919, 9.) Tapahtunutta on tulkittu niin, että hyväksytyksään valintansa kunniapartiolaiseksi Mannerheim halusi antaa tukensa partioliikkeen kansakuntaa yhdistävälle toiminnalle.⁷ Aikanaan se näyttäytyi oikeastaan päivänvastaisesti osana

6 SPL:n ylineuvosto oli antanut Alfons Åkermanin tehtäväksi selvittää asiaa heinäkuussa. Ylineuvoston pk 21. ja 25.7. 1919. Pöytäkirjat, Suomen Partioliton arkisto, KA; Svenska brigadens härjningar i Borgå den 22-24 juni 1919. *Scoutposten* 5-6/1919, 4.

7 Paavilainen on todennut Mannerheimin kansakunnan yhdistämiseen liittyvät tavoitteet viitaten Anni Voipion Mannerheim-elämäkertaan. Siinä ainoa lähde kunniapartiolaisuudesta on kirje helmikuulta 1920. Paavilainen (2010, 68); Voipio (1951, 255); Mannerheim Suomen partiolaisten edustajistolle

Mannerheimin juhlintaa. Valinta pikemminkin korosti kuin lievensi sisällissodan aiheuttamaa kahtiajakoa.

Paavilaisen mukaan partioliikkeen johto pyrki ottamaan etäisyyttä Valkoisen Suomen ytimessä olleisiin asioihin, kuten vapaussodan juhlintaan, sotilaallisuuteen ja yhdistymiseen suojeluskuntien kanssa (Paavilainen 2010, 66). Partiolehdissä tilanne oli toinen. Niissä sotakokemusten kertaaminen ja isänmaallisuutta korostavista juhlista ja paraateista raportointi vahvistivat partioliikkeen sotilaallista luonnetta. Samalla liike kiinnittyi osaksi valkoista Suomea, jonka elimellinen osa oli suojeluskuntajärjestö. Partiolaiseksi ryhtyminen merkitsi toimimista liikkeessä, jonka kunniajäsen oli valkoisia johtanut kenraali. *Scoutposten* tiivistyi asetelman todetessaan, että Mannerheim oli ”scouternast hängivna vän, Finlands frihetskampe” (*Scoutposten* 5–6/1919, 4). Selén on summannut, että äärioikeistolaisuuden tuntomerkkejä suojeluskuntien alkuvuosina olivat kielteinen suhtautuminen kahtiajakoa purkavaa politiikkaa, parlamentarismia ja presidenttiä kohtaan sekä Venäjään kohdistuva vihamielisyys. (Selén 2001, 79.) Lehtien perusteella partiolaisuuden haluttiin olevan jotain aivan muuta: vasemmistolaisten perheiden lapsia ei kielletty liittymästä partioon, toiminnassa korostettiin demokraattisen yhdessä päättämisen tärkeyttä, ja presidentti Ståhlbergistä julkaistiin lehdessä kokosivun valokuva (*Partio* 4/1919, 1).

Partioliike ottaa välimatkaa suojeluskuntaan

Paikallistasolle tultaessa ero suojeluskunta- ja partiotoiminnan välillä jäi paikoin epämääräiseksi. *Suojeluskuntalaisen Lehdessä* kerrottiin päätöksestä järjestää Viipurin piirissä partiopoikajoukkoja suojeluskunta-aatteen kohottamiseksi. (Nimim. T., *Suojeluskuntalaisen lehti* 7/1919, 10.) Partiolaiset ja suojeluskuntalaiset marssivat myös samoissa paraateissa. (Nimim. Kuopion Nuoret Partiolaiset kirjeenvaihtaja, *Partiolainen* 4/1919, 5; Nimim. U.S., *Ole valmis!* 5–6/1919, 2; *Partio* 1/1919, 11; Haapa, *Suojeluskuntalaisen Lehti* 11/1919, 3. Suojeluskunnat ja partioliike lähentyivät toisiaan sisällissodan tapahtumien lisäksi myös seuraavina vuosina käytyjen heimosotien aikana.

Suojeluskuntalaisen Lehdessä kirjoitettiin loppuvuodesta 1919 koulunuorten värväimisestä ja osallistumisesta sotaretkille, mutta osaa heistä pidettiin kuitenkin liian nuorina tai muuten epäkypsinä sotaretkille. (Tiililä, *Suojeluskuntalaisen Lehti* 11/1919, 2.) Partiolehdissä värväystä ei mainittu, mutta heimosotiin viitattiin muistokirjoituksissa. Esimerkiksi *Ole valmis!* kertoi Virossa kaatuneesta nuorukaisesta, jonka hautajaisiin osallistui sekä partiolaisia että suojeluskuntalaisia. (*Ole valmis!* 3/1919, 5–6.) Viroon lähteneistä suojeluskuntalaisista 29 % mainitsi kuuluvansa myös johonkin toiseen järjestöön (Puranen 2001, 79; Hovi & Joutsamo 1971, 149). Monet näistä saattoivat olla partiolaisia.

Sota-aika alkoi väistyä partiolehdistä keväällä 1919. *Partiolainen*-lehden kolmannen numeron alkusivuilla otettiin jälleen kantaa asevelvollisuuden puolesta. Samalla muistutettiin, että vihollinen saattoi uhata paitsi ulkomailta myös sisältäpäin, jolloin se ilmeni huonoina tapoina ja ”siveellisenä rappeutumisena” (Nimim. Pollur, *Partiolainen* 3/1919, 2–3). Valmistautumalla uhkien torjuntaan tuli hyväksi kansalaiseksi. Hyvä sotilas oli samalla hyvä kansalainen. Kansalaisuuskasvatukseen tähtäsi myös partioliike. (Nimim. Pollur, *Partiolainen* 3/1919, 2–3.) *Ole valmis!* antoi runsaasti tilaa kertomuksille, joissa kunnoitettiin rauhanajan sankareita. Muuan partiopoika oli saanut surmansa yrittäessään pelastaa jäihin pudonnutta ja toinen ottaessaan kiinni rosvoa. (Nimim. I.W., *Ole valmis!* 2/1919,

15.2.1920. Louhivuoren kirjeenvaihto (1917–1937), Suomen Partiohistorian arkisto, KA.

2-4; *Ole valmis!* 2/1919, 5–6.)⁸ Myös ruotsinkieliset lehdet kirjoittivat aiheesta. (Nimim. *Girl, Rakt Fram* 12–13/1918, 4; *Scoutposten* 2/1919, 2.) Hengenpelastusta voikin pitää velvollisuuden täyttämisen huipentumana partioliikkeessä. Tällaisista urotöistä raportoitiin lehdissä, ja hengenpelastajia palkittiin ansiomerkillä⁹.

Sota-ajan sankaruus alkoi väistyä muiden aiheiden tieltä viimeistään keväällä 1919, mutta partioliikkeen tehtävään kuului edelleen valmistaa myös sotilastaitoihin. Asetelma muuttui suojeluskuntien toiminnan vakiinnuttua, jolloin oravakomppanioiksi kutsutusta nuorisotyön muodosta tuli vaihtoehto poikapartiolle.

Kesällä 1919 ilmestynyt *Partio*-lehden ensimmäinen numero otti suojeluskunta-asian esille koko sivun kirjoituksessa ”Partiolaiseksiko vai suojeluskuntaan?” Kirjoituksessa suojeluskunta liitettiin sisällissotaan ja heimosotien innostukseen. Taisteluun lähteminen oli partiolaiselle velvollisuuden täyttämistä, mutta rauhan tultua oli aika palata takaisin partio-toiminnan pariin. Näin oli tehtävä, sillä partiolaisuus pystyi suojeluskuntaa paremmin edistämään hyvälle kansalaiselle ja siten myös sotilaille kuuluvia ominaisuuksia. Jos joku partiolainen päätti kaikesta huolimatta liittyä suojeluskuntaan, hänen toivottiin kertovan siellä partio-toiminnasta ja edistävän suojeluskunnissa tehtävää kasvatusystyötä. (Nimim. K.E.P.H., *Partio* 1/1919, 6.) Kilpaileva järjestö tuntui tiedostaneen kasvatusjärjestelmänsä puutteet, sillä huhtikuun lopulla 1919 *Suojeluskuntalaisen Lehti* vaati etusivullaan suojeluskuntien puhdistamista lainvastaisuuksista. Periaatteiden takana oli seisottava, jotta voitaisiin olla vahvoja niin henkisesti kuin aseellisesti. (Nimim. T., *Suojeluskuntalaisen Lehti* 8/1919, 1.)

Partioliikkeen johdolle oli esitetty yhdistymistä suojeluskuntien kanssa,¹⁰ mutta ehdotus torjuttiin (Paavilainen 2010, 65). Yhdistymiskeskustelu ei näkynyt lehdissä. Paavilaisen mukaan ratkaiseva kysymys oli sisällissodan aiheuttama kahtiajako, jota partioliike pyrki sovitteluun (Paavilainen 2010, 65). Todennäköisesti liikkeen johto oli tietoinen myös brittiläisessä partioliikkeessä tehdystä linjanvedosta, kun maailmansodasta huolimatta partiolaiset olivat pysytelleet erillään armeijan organisaatiosta (Pryke 1998, 314; Warren 1986, 391–393). Suomalainen partioliike kieltäytyi yhteistyön tiivistämisestä suojeluskuntien kanssa osin käytännön kasvatusyöhön liittyvien syiden vuoksi, osin taas yhteiskunnan tulevaisuutta koskevien näkemuserojen tähden. Lehtien näkökulmasta viestin voi tiivistää siihen, että sotilastaitojen rinnalla tarvittiin myös muita kansalaistaitoja. Näihin kuuluivat yhdessä tapahtuva päätöksenteko – siis demokratia – ja itsenäistä toimintaa, jotka sotilaskoulutuksessa jäivät vähemmälle huomiolle.

Suojeluskuntalaisten ja partiolaisten suhteeseen palattiin syksyllä *Partio*-lehdessä ilmestyneessä kirjoituksessa, jonka mukaan nuoren pitäisi olla ensin partiossa ja vasta sitten mennä suojeluskuntaan. Näin nuori saisi työkaluja, joiden avulla hän voi paremmin vastustaa suojeluskunnasta mahdollisesti saamiaan kielteisiä vaikutteita. Kirjoittajan mielestä partiolaisia oli hyvä olla kaikissa merkittävissä paikoissa, siis myös suojeluskunnissa. Toimituksen huomautuksessa ei kuitenkaan pidetty kirjoittajan esittämää ajatusta hyvänä, sillä nuoren aika ei riittäisi kahdessa järjestössä toimimiseen. (Nimim. E. K–n., *Partio* 4/1919, 13.) Kun Iso-Britanniassa partioliikkeeseen liittyminen oli mahdollisuus tehdä oma osansa

8 Nimim. I.W., *Ole valmis!* 2/1919, 2-4; Nimim. I.W., *Ole valmis!* 2/1919, 5–6.

9 Ylineuvoston pk 5.9.1919. Pöytäkirjat, Suomen Partioliiiton arkisto, KA.

10 Suojeluskunnat olivat ehdottaneet esimerkiksi saksalaismallisia ”jugend-komppanioita”. Ilmeisesti tähän ei riittänyt partiojohtajia. Neuvosto toivoi, ettei nuoria otettaisi suojeluskuntiin. Kantaa perusteltiin lapsen kehitykseen liittyvin syin. Ylineuvoston pk 3.5.1919. Pöytäkirjat, Suomen Partioliiiton arkisto, KA; ks. myös Paavilainen 1994, 108.

maansa puolesta ja torjua nuortenkirjallisuudessakin levinneitä saksalaisten maihinnousu -uhkakuvia (Pryke 1998, 318), oli Suomessa kilpailua, olisiko partioliike vai suojeluskunnat vastaus sisällissodan jälkeisille uhkakuville.

Syksyllä 1920 Louhivuori kirjoitti, että partiolaisuus pitäisi nähdä yhtä tärkeänä kuin suojeluskuntiin kuuluminen. Jäsenen oli valittava jompikumpi. Louhivuoren mukaan partiossa toimiminen oli ”suojeluskuntalaisuutta” siinä mielessä, että nuorisotoiminta partiossa täytti samaa tehtävää mutta teki sen vain paremmin. ”Partiojärjestö on ’oravakomppania’, ja paljon parempi kuin konsanaan suojeluskuntien oravakomppaniat”. (Louhivuori, *Partio* 7–8/1920, 2.) Partiolehdissä otettiin siis etäisyyttä suojeluskuntiin nähden.

Periaatteellista kiistelyä ja kömpelöä demokratiaa: Partioliihto hajoo

Merkkejä suomalaisen partioliikkeen hajoamisesta useampaan keskusliittoon alkoi näkyä lehdissä vuoden 1919 lopulla. Aiemmassa tutkimuksessa hajoaminen on yhdistetty kielipoliittikkaan (Paavilainen 2010, 74). Louhivuori kirjoitti asiasta lyhyesti pohtien liikkeen edustamista ulkomailla. (Louhivuori, *Partio* 3/1919, 8.) Hajoaminen esitettiin periaatekysymyksenä, joka koski partiolain päihdelinjausta. Kiistelystä jälkeä oli vähemmistöön jäänyt ruotsinkielinen ryhmä lähtenyt liitosta. (Nimim. E. K–n., *Partio* 4/1919, 3.) Ruotsinkielisten partiolaisten johtava hahmo Alfons Åkerman kirjoitti vastineen, jossa hän totesi aloitteen liiton purkautumisesta tulleen suomalaisesta ryhmästä. Hänen mielestään kyse ei ollut vain partiolain pykälästä. Åkermanin mielestä kasvatustavoitteiden saavuttamisessa ei ollut apua laista ja rangaistuksista vaan ”itsekasvatuksesta”. (Åkerman, *Partio* 5–6/1919, 5–6.) Käsite oli esillä tuon ajan kasvatuskirjallisuudessa, ja sillä viitattiin oma-aloitteiseen itsensä kehittämiseen (Sivonen 2006, 64–66). Baden-Powellin ajatuksia noudattaen brittipartiolaisten opiskelivat itse opetussuunnitelmaan sisällytetyjä asioita (Pryke 1998, 323). Åkerman tunsu brittien toimintatapoja, sillä hän oli osallistunut partiotoimintaan Skotlannissa. (Åkerman, *Scoutposten* 9–10/1919, 4.) Väitteisiin vähemmistöön jäämisestä ja kyvyttömyydestä sitoutua enemmistön tahtoon Åkerman vastasi viittaamalla parlamentarismien periaatteisiin kuuluvaan määrävähemmistöperiaatteeseen. (Åkerman, *Partio* 5–6/1919, 5–6.)

Määrävähemmistöargumentti oli esitetty *Scoutposten*-lehdessä jo alkukevään numerossa 1918. Siinä käytiin läpi tammikuun kokouksen päätöksiä kahdessa jutussa, joissa pohdittiin myös linjaerojen ja kokoustekniikan merkitystä. (Nimim. Jan, *Scoutposten* 2–3/1918, 3–4; Feiring, *Scoutposten* 2–3/1918, 4.) Kirjoituksissa kyseenalaistettiin äänivallan määräytymisen ja vallitseva kokouskulttuuri ja verrattiin partiolakia perustuslakiin.

Som det nu är, kan en smart karl, ägande det som finnen kallar ”hyvä supliikki”, och stödande sig på en av slumpen skapad majoritet, driva igenom ett omoget, för att inte säga tanklöst förslag, som senare kan visa sig vara ett misstag, vilket det är nog så besvärligt att efteråt rätta. (Feiring, *Scoutposten* 2–3/1918, 4.)¹¹

Huonot kokouskäytännöt saattoivat johtaa huonoihin ja vaikeasti muutettaviin kirjauksiin. Valtiollisesta elämästä tutut käsitteet, ja kieltolain osalta myös riitelyn kohteet, olivat tulleet osaksi partiolehtien kirjoittelua ja liikkeen päätöksenteon ongelmia.

11 ”Niin kuin on nähty, terävä kaveri [...] voi satunnaisen enemmistön tuella saada läpi keskentekoisen ja jopa mielettömän esityksensä [...] jonka oikaiseminen on jälkikäteen hankalaa.” (Käännös kirjoittajan.)

Pohdinta

Tässä artikkelissa on tarkasteltu partiolehdissä tuotettua hyvän kansalaisen ideaa. Partiolehtien artikkeleista hahmottuva ideaalipartiolainen oli oikeutettu osallistumaan yhteiseen päätöksentekoon ja hänellä oli kykyä itsenäiseen toimintaan. Hänen oli tultava toimeen muiden ja myös eri mieltä olevien ihmisten kanssa, ja hänen oli kyettävä valitsemaan omat johtajansa. Lehdet osoittautuivat hedelmälliseksi tutkimuskohteeksi, mutta esille nousivat myös tulkinnat rajat: vaihtelevasti eri toimittajien ja ryhmien käsissä olleet lehdet eivät edusta täydellisesti tutkittuja liikkeitä.

Aineiston perusteella voi todeta, että yhteiskunnallisten murrosten aikana valtiollisen elämän ilmiöt heijastuivat partiolaislehtien kirjoituksissa. Tutkimuskohteena olevat partiolehdet toimivat aluksi eri ryhmittymien ja henkilöiden äänenä. Tarkasteltavana ajanjaksona asetelma muuttui selvästi lehtien toimituksen siirtyessä lähemmäs Helsingissä sijaitsevaa järjestöjohtoa. Tosin lehtien kielijako säilyi keskittymisen jälkeenkkin.

On ymmärrettävää, että kun partioliike vuonna 1917 aloitti uudelleen toimintansa, lehtien kirjoittelua leimasi käynnistyvä toiminta. Lehtien sisällöissä näkyvät järjestön periaatteita, sääntöjä ja käytännön järjestelyjä koskevat sisällöt. Samankaltaista keskustelua käytiin myös valtiollisella tasolla, ja itsenäistyvän Suomen päätöksentekoon ja asiakysymyksiin liittyvät teemat heijastuivat pienoiskoossa myös partiolehtiin. Kun toimintaa kuvattiin paikallistasolla, nostettiin esille partiolaisten olevan itsenäisiä ja itseään johtavia toimijoita. Johtajia valittiin yhdessä, ja asioista saatettiin päättää ilman aikuisia. Vapaan ryhmän *Ole Valmis!* -lehti esitteli Toimen Poikien mallin, jossa paikallisjärjestön toimijoille annettiin valtiollisesta elämästä tuttuja tehtäviä ja nimiä. Muutkin partiolehdet toivat valtiolliseen päätöksentekoon ja yhdessä päättämiseen kuuluvat termit lukijoiden ulottuville. Itsenäisen toiminnan lisäksi partio tarjosi työkaluja itsenäisyyden käyttöön. Yksi näistä oli henkilövalintoina ja järjestöelämän äänestyksinä ilmennyt demokratia. Yksilötasolla vallankäytössä korostui johtajan vastuu ja yhdessä päättämässä ristiriitoja pehmennettiin huumorilla. Ennen sisällissotaa lehdissä kerrottiin partion valmentavan myös armeijassa toimimiseen, mutta ulkoiseen sotilaallisuuteen haluttiin pitää etäisyyttä.

Poliittisten ristiriitojen jakamassa maassa partiolehdet käsittelivät suhdetta vasemmistoon. Vastapuoleen suhtauduttiin ymmärtävästi ja sen kanssa oli tultava toimeen. Poliittinen rajalinja avattiin lukijoille samalla kuitenkin tähdentäen, että partion oli pidettävä itsensä puoluepolitiikan ulkopuolella. Niinpä partiolaisia ei ollut ohjeistettu esimerkiksi vastustamaan työväenliikettä tai äänestämään tietyllä tavalla. Itseasiassa lehdissä ei edes kirjoitettu lähestyvistä tai käydyistä vaaleista. Järjestön omaksumaa sillanrakentajan roolia kuitenkin murensi Mannerheimin valinta kunniapartiolaiseksi.

Sodan jälkeen suojeluskuntien nuorisotoiminnasta tuli haastaja partiotyölle. Suojeluskuntia ja partioliikettä yhdisti sisällissodan kokemus. *Suojeluskuntalaisen Lehdessä* nuorisosisältöjä oli vähän ja ne kertoivat hyvästä kansalaisesta, joka kehitti itseään maanpuolustajaksi. Sotilaallisesti johdetussa järjestössä esikuvaksi kelpasivat saksalaiset, joita partiolehdissä pidettiin liian militaristisena. Erityisen ongelmallisena pidettiin suojeluskuntiin pesiytynyttä huonotapaista ainesta. Myös *Suojeluskuntalaisen Lehdessä* ongelma tiedostettiin. Niinpä yksittäisissä kirjoituksissa vaadittiin, että suojeluskunnista oli karsittava pois huono aines ja kasvatettava valiokansalaisia.

Aineistoon kuuluvissa lehdissä sisällissota sai paljon palstatilaa. Jotkut lehtikirjoitukset olivat aseisiin tartumisesta selvästi eri linjoilla järjestöjohdon kanssa. Jonkinlaisena kompromissina vapaustaisteluun osallistuminen nähtiin velvollisuutena, mutta sotilaallisuutta vastustettiin yleisesti. Asiaa koskeva lehtikirjoittelu ilmeni keskusteluna, johon osallistui

paikallistahon toimijoita, keskusjohtoa ja lehtien toimittajia. Lehtien kautta käyty keskustelu toi jälleen keskeiset asiat rivijäsenen luettaviksi. Näkemysten eroavuudesta huolimatta lehdissä korostettiin, että sodankin oloissa partioryhmien toimintaan täytyi liittyä itsehallinto ja yksittäisten partiolaisten oma-aloitteisuus. Nämä periaatteet ovat olennainen osa demokratiaa. Kansanvaltainen mielenlaatu näkyy myös siinä, että lehdissä ei näkynyt kriittistä suhtautumista presidenttiin tai parlamentarismiin.

Sota-ajan sankaruus väistyi partiolehdistä keväällä 1919, jolloin sota-ajan uhrivalmiudesta kertovien kirjoitusten tilalle tuli selonteot partiolaisista, jotka olivat menettäneet henkensä yrittäessään suojella muita ihmisiä. Samoihin aikoihin partioliike alkoi lopullisesti erkaantua suojeluskunnista, ja esimerkiksi maininnat partioliikkeestä *Suojeluskuntalaisen Lehdessä* olivat vähäisiä. Sen sijaan partiolaisten lehdissä suhdetta suojeluskuntajärjestöön selviteltiin useammassakin kirjoituksessa. Niissä kerrottiin yhteisesiintymisistä Suojeluskunnan kanssa ja osallistumisesta suojeluskuntien toimintaan. Järjestöjä yhdistivät myös sisällis- ja heimosotiin osallistuneet jäsenet. Järjestöt erosivat toisistaan kuitenkin siinä, että partioliikkeessä sotilastaidot nähtiin vain osana laajempaa kansalaistaitojen kokonaisuutta. Eron tekeminen suojeluskuntiin liittyy tulkintani mukaan liikkeen kansainväliseen taustaan ja näkemykseen sotilastaidoista osana laajempia kansalaistaitoja. Lehtiin kirjoittaneista moni oli osallistunut suojeluskuntien toimintaan ja sotiin. Partioliikkeen johdossa ei kuitenkaan ollut ammattisotilaita, mikä arvatenkin vaikutti kirjoitusten sävyyn.

Järjestön sääntöjä koskeva kiista johti sittemmin partioliiton hajoamiseen. Viime kädessä kyse oli suhtautumista päihteiden käyttöön. Rivijäsenen silmin katsottuna liittotason päätöksenteko saattoi näyttää päämäärättömältä, sekavalta ja jopa epärealistiselta. Lehdet julkaisivat kokousten pöytäkirjoja ja keskusjohtoon tiedotteita, jotka yhtäältä toivat päätöksentekoa lähemmäs rivijäseniä mutta antoivat siitä myös kovin muodollisen ja riitaisen kuvan. Aikana, jolloin vastakkainasettelut leimasivat myös päivänpolitiikkaa, partioliikkeen leikkimielisyys ja sovinnollisuus olivat toimiva resepti myös paremman yhteiskunnan tavoittelussa. Niinpä kun suojeluskuntiin kehoitettiin viemään partioideologiaa, sillä tuskin tarkoitettiin kokouskulttuuria vaan hyviä tapoja ja pyrkimystä yhteiskunnalliseen sovintoon.

Lähteet

Painamattomat lähteet

Kansallisarkisto, Helsinki (KA)
Suomen Partioliiton arkisto (SPL)
Ca Pöytäkirjat

Sanoma- ja aikakauslehdet

Ole valmis! 1917–1919, Porvoo.
Partio 1919–1920, Helsinki.
Partiolainen 1917–1919, Hämeenlinna.
Rakt Fram 1917–1918, Turku.
Redo 1919, Helsinki.
Scoutposten 1918–1919, Helsinki.

Lehtijutut, joihin artikkelissa viitataan:

Ole valmis!:

- (Ei tekijän nimeä) Kaikille partiolaisille. *Ole valmis!* 12/1918, 10.
 (Ei tekijän nimeä) Uuden vuoden alkaessa. *Ole valmis!* 1/1919, 2.
 Ilmari Wainio: Vartionkokouksista. *Ole valmis!* 1/1919, 8–9.
 (Ei tekijän nimeä) Partiojärjestöjen sisäinen hallinto. *Ole valmis!* 3/1919, 2–5.
 Antti Aho: Partiolikkeemme tulevasta kehityksestä. *Ole valmis!* 3/1917, 6–7.
 Nimim. Presidentti: Juhlilta. *Ole valmis!* 1–2/1918.
 Nimim. Peikko: Partioväen valtiopäivillä. *Ole valmis!* 1/1918, 8–9.
 Nimim. T.T: Partiojärjestöjen toimintaa. Toimen työt ja Toimen pojat. *Ole valmis!* 5–6/1919, 24.
 Anni Collan: Suomen Partioliiiton vuosikertomus vuodelta 1918. *Ole valmis!* 2/1919, 7.
 Verneri Louhivuori: Vapautemme hinta. *Ole valmis!* 3–7/1918, 2.
 Sven Donner: Taistelun jälkeen. *Ole valmis!* 3–7/1918, 2–4.
 Kaarlo Soinio: Olkoon se voitto myös partiolaisuudelle! *Ole valmis!* 3–7/1918, 8–10.
 Nimim. U.S.: Partiojärjestöjen toimintaa. Viipurin vapautusjuhla ja partiolaiset. *Ole valmis!* 5–6/1919, 2.
 (Ei tekijän nimeä) Partiolaisvainajia. *Ole valmis!* 3/1919, 5–6.
 Nimim. I.W.: Sulo Armas Grönfors. *Ole valmis!* 2/1919, 2–4.
 Nimim. I.W.: Guido Antero Widell. *Ole valmis!* 2/1919, 5–6.

Partio:

- (Ei tekijän nimeä) Partiolaisuus ja politiikka. *Partio* 5–6/1920, 25.
 Gustav Mannerheim: Suomen partiolaisille. *Partio* 3/1919.
 (Ei tekijän nimeä) Suomen tasavallan presidentti K. J. Ståhlberg. *Partio* 4/1919, 1.
 (Ei tekijän nimeä) Paraati 16.V 1919. *Partio* 1/1919, 11.
 Nimim. K.E.P.H.: Partiolaiseksiko vai suojeluskuntaan? *Partio* 1/1919, 6.
 Nimim. E. K–n.: Partiolikkeeseen suhde suojeluskuntaan. *Partio* 4/1919, 13.
 Verneri Louhivuori: Partioijat – huomio! *Partio* 7–8/1920, 2.
 Verneri Louhivuori: Eikö mitään yhteistä? *Partio* 3/1919, 8.
 Nimim. E. K–n.: Pesäero. *Partio* 4/1919, 3.
 Alfons Åkerman: Pesäero. *Partio* 5–6/1919, 5–6.

Partiolainen:

- (Ei tekijän nimeä) ”Partiolainen” v.1919. *Partiolainen* 11&12/1918, 16.
 (Ei tekijän nimeä) Partiolike Suomeen. *Partiolainen* 1/1917, 3–6.
 (Ei tekijän nimeä) Partiopakinaa. *Partiolainen* 1/1917, 9.
 (Ei tekijän nimeä) Partiolike Rumaniassa. *Partiolainen* 1/1917, 11.
 (Ei tekijän nimeä) ”Partiolaisen” ohjelmana. *Partiolainen* 1/1917, 10.
 (Ei tekijän nimeä) Kuulumisia partiolikkeestämme. *Partiolainen* 6/1917, 48.
 (Ei tekijän nimeä) Suomalainen partiojoika-järjestelmä. Ensi ohjeet järjestöä perustettaessa. *Partiolainen* 1/1917, 11–13.
 Nimim. Partioikynä: Partiopakinaa. *Partiolainen* 1/1917, 6,8–9.
 (Ei tekijän nimeä) Kuulutuksia päälliköille N:o 1. *Partiolainen* 1/1917, 10.
 (Ei tekijän nimeä) Partiolike Suomeen. *Partiolainen* 1/1917, 3.
 P. Kotilainen: Ihanteellinen nuorisosa. *Partiolainen* 2&3/1917, 11.
 (Ei tekijän nimeä) Partiolike ja sosialismi. *Partiolainen* 2&3/1917, 1.

- Nimim. A–s S–n: Suomen partioliiton toiset partiopäivät. *Partiolainen* 1–2/1918, 2.
Suomen partioliiton Ylineuvosto: Partiolaiset ja aseiden käyttö. *Partiolainen* 5-6/1918, 6.
(Ei tekijän nimeä) Otsikoimaton. *Partiolainen* 5&6/1918, 6.
Nimim. H: Partioijat ja sota. *Partiolainen* 7&8/1918, 1–4.
(Ei tekijän nimeä) Ylineuvoston asioita. *Partiolainen* 9&10/1918, 21.
Nimim. Valkoinen ylipäällikkö: Sota-ajan muistelmia. *Partiolainen* 5&6/1918, 17–20.
Nimim. Kuopion Nuoret Partiolaiset kirjeenvaihtaja: Kuopion Nuoret Partiolaiset. *Partiolainen* 4/1919, 5.
Nimim. Pollur: Partioväen ystävät ja partioväki! *Partiolainen* 3/1919, 2–3.

Rakt Fram:

- Nimim. H.A.K: Det fria Finland. *Rakt Fram*. 2–3/1919, 1.
Torsten Sjöholm: Till ovanstående. *Rakt Fram* 4–5/1918, 4.
Nimim. Girl: En Scoutbragd. *Rakt Fram* 12–13/1918, 4.

Redo:

- Den svenska och finska kanslistyrelsen: Scoutrörelsen. *Redo* 1/1917, 1–2.

Scoutposten:

- Nimim. Hm: Riktlinjer för framtiden. *Scoutposten* 6–7/1918, 1.
(Ei tekijän nimeä) Scouten och hans fosterland. *Scoutposten* 4–5/1918, 1–2.
(Ei tekijän nimeä) Svenska brigadens härjningar i Borgå den 22-24 juni 1919. *Scoutposten* 5-6/1919, 4.
(Ei tekijän nimeä) En märkesdag för Finlands scouter. *Scoutposten* 7–8/1919, 8.
(Ei tekijän nimeä) Svenska brigadens härjningar i Borgå den 22–24 juni 1919. *Scoutposten* 5–6/1919, 4.
(Ei tekijän nimeä) Den största scoutgårdingen. *Scoutposten* 2/1919, 2.
Gustav Mannerheim: Till Finlands Scouter! *Scoutposten* 7–8/1919, 9.
Alfons Åkerman: Framtidsprogram för vår scouting. *Scoutposten* 9–10/1919, 4.
Nimim. Jan: Kring scoutparlamentet. Reflexioner om lagbesluten. *Scoutposten* 2–3/1918, 3–4.
Ragnar Feiring: Några reflexionen och förslag. *Scoutposten* 2–3/1918, 4.

Suojeluskuntalaisen Lehti:

- Armas Mikkonen: Suomen suojeluskuntain edustajainkokouksen huomioon. *Suojeluskuntalaisen Lehti* 2/1918, 1.
Nimim. W.F.I.: Kuinka luodaan luja armeija? *Suojeluskuntalaisen Lehti* 8/1918, 3.
Suojeluskuntalaisen Lehden toimitus: Mitä nyt? Kirje kaikille Suomen suojeluskuntalaisille. *Suojeluskuntalaisen lehti* 1/1918, 3–4.
(Ei tekijän nimeä) Asetus suojeluskunnista. *Suojeluskuntalaisen lehti*. 5/1918, 4.
(Ei tekijän nimeä) Järjestäytymisemme. *Suojeluskuntalaisen lehti* 8/1918, 2.
F.E. Sillanpää: Suojeluskuntien siveellinen arvo ja merkitys. *Suojeluskuntalaisen lehti* 5/1918, 5–6.
Nimim. Suojeluskuntalainen: Suojeluskunnat ja politiikka. *Suojeluskuntalaisen lehti*. 19–20/1919, 3.
Nimim. T.: Wiipurin läänin 2:sen suojeluskuntapiirin vuosikokous. *Suojeluskuntalaisen lehti* 7/1919, 10.
Lauri Haapa: Helsingin juhlilta. *Suojeluskuntalaisen lehti* 11/1919, 3.

Kirjallisuus

- Anon. 1915. *Boy Scouts and the Great War 1915*. Lontoo: Aldine Publishing Co.
- Englund, Peter 2005. *Kirjeitä nollapisteestä. Historiallisia esseitä*. Suom. Timo Hämäläinen. Juva: WS Bookwell Oy.
- George, William R. 1910. *The Junior Republic. Its History and Ideals*. New York ja Lontoo: D. Appleton and Company.
- Haapala, Pertti 2009. Vuoden 1917 kriisi. Teoksessa Mäkinen, Anssi (toim.), *Sisällissodan pikkujättiläinen*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö, 58–89.
- Helanko, Helvi 1983. *Partioliike Suomessa 1910–1975. Bibliografinen hakemisto*. Turku: Partiomuseon julkaisuja – Scoutmuseets publikationer.
- Hobsbawm, Eric 2012. *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hovi, Olavi & Joutsamo, Timo 1971. *Suomalaiset heimosoturit Viron vapaussodassa ja Itä-Karjalan heimosodissa vuosina 1918–1922*. Turku: Turun yliopiston Suomen historian laitos.
- Jeal, Tim 1991. *Baden-Powell*. Pimlico edition. Lontoo: Pimlico.
- Kantola, Anu, Moring, Inka & Väliverronen, Esa 2003. Miten mediaa luetaan? Teoksessa Kantola, Anu, Moring, Inka & Väliverronen, Esa, *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Tampere: Palmenia-kustannus, 5–12.
- Kunelius, Risto 1996. *The News, Textually speaking. Writing on News Journalism and Journalism Research*. Tampere: University of Tampere.
- Kunnas, Marja-Liisa 1976. *Kansalaissodan kirjalliset rintamat eli kirjallista keskustelua vuonna 1918*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kurki-Suonio, Sirkka 1970. Nuortenkirjallisuus. *Suomen kirjallisuus VIII*. Helsinki: SKS Otava, 322–370.
- Nevala, Seija-Leena 2002. Kansakunta pienoisikoossa – Lotta- ja suojeluskuntaperhe. Teoksessa Gordon, Tuula, Komulainen, Katri & Lempiäinen, Kirsti (toim.), *Suomineiton hei! Kansallisuuden sukupuoli*. Tampere: Vastapaino.
- Nevala, Seija-Leena 2009. *Lottatyöt ja sotilaspojat*. Jyväskylä: Minerva.
- Nieminen, Juha 1995. *Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia*. Helsinki: Lasten keskus oy.
- Nieminen, Juha 2003. Vanhempain valvottavista asiantuntijain analysoitaviksi. Auktoriteetti ja ammatillistuminen suomalaisessa nuorisokasvatuksessa. Teoksessa Aapola, Sinikka & Kaarninen, Mervi (toim.), *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historiaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 261–281.
- Paavilainen, Marko 1994. Partioaate ristiriitojen Helsingissä. Teoksessa Hakala, Heikki (toim.), *Pojat partiossa. Pääkaupunkiseudun partiopoikatoiminnan historia*. Helsinki: Tammi, 9–120.
- Paavilainen, Marko 2010. *Aina valmiina! Partioliike Suomessa 1910–2010*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Pirhonen, Pentti 1977. *Suomalaisia sotilaspoikia. Oravakomppanioista it-pattereille*. Hämeenlinna: Karisto.
- Pryke, Sam 1998. The popularity of nationalism in the early British Boy Scout movement. *Social History* 23 (3), 309–324. <https://doi.org/10.1080/03071029808568040>
- Puranen, Elja 2001. *Poikasotilaista sotilaspoikiin. Suojeluskuntien poikatyön ja Sotilaspoikajärjestön historia sekä perinnetyö vuodesta 1991 alkaen*. Tampere: Sotilaspoikien perinneliitto.

- Selén, Kari 2001. *Sarkatakkien maa. Suojeluskuntajärjestö ja yhteiskunta 1918–1944*. Helsinki: WSOY.
- Selén, Kari 2004. Suojeluskunnat paikallisyhteisössä. Teoksessa Selén, Kari & Pylkkänen, Ali, *Sarkatakkien Armeija. Suojeluskunnat ja suojeluskuntalaiset 1918–1944*. Helsinki: WSOY, 27–122.
- Selén, Kari ja Pylkkänen, Ali 2004. *Sarkatakkien Armeija. Suojeluskunnat ja suojeluskuntalaiset 1918–1944*. Helsinki: WSOY.
- Sivonen, Kirsti 2006. *Itsekasvatus suomalaisena käsitteenä ja käytäntönä*. Joensuu: Joensuun yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta.
- Siukkonen, Markku 2001. *Urheilukunniamme puolustajat. Suomen olympiaedustajat 1906–2000*. Jyväskylä: Grafice Oy.
- Springhall, John 1971. 'The Boy Scouts, Class and Militarism in Relation to British Youth Movements 1883–1935. *International Review of Social History* 16 (2), 125–158. <https://doi.org/10.1017/S0020859000004065>
- Vares, Vesa 2016. Suomen Kuvalehti 1916–1966. Teoksessa Vares, Vesa & Siltala, Sakari, *Sanan ja kuvan vuosisata. Suomen Kuvalehti 1919–2016*. Helsinki: Otava, 13–232.
- Vasara, Erkki 1997. *Suojeluskuntajärjestön urheilu- ja kasvatustoiminta vuosina 1918–1939*. Helsinki: Suomen historiallinen seura.
- Vesikansa, Jyrki 1997. Donner, Sven. *Kansallisbiografia-verkkójulkaisu*. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-003180>
- Väliveronon, Esa 2003. Mediatekstistä tulkintaan. Kantola, Anu, Moring, Inka & Väliveronon, Esa (toim.), *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Tampere: Palmenia-kustannus, 13–39.
- Warren, Allen 1986. Sir Robert Baden-Powell, the Scout Movement and Citizen Training in Great Britain, 1900–1920. *The English Historical Review* 101 (399), 376–398. <https://doi.org/10.1093/ehr/C1.CCCXCIX.376>

VTM, FM Juho Wilska työskentelee Turun yliopistossa poliittisen historian oppiaineessa tohtorikoulutettavana.

	1917	tamm	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu
Partiolainen					1	2&3				4&5	6		
Ole valmisi!											1	2	3
Redo					1						2-3		4-6
Rakt fram													1-2,3,4-6
1918													
Partiolainen	tamm	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	
Ole valmisi!	1&2			3&4		5&6		7&8		9-10			11-12
Scoutposten	1-2			4-5		6-7	3-7	8	9	10	11	12	
Rakt fram	1,2-3					4-5		6-9		10-11	12-13	14	
Suojeluskuntalaisen Lehti						Näyten, 1	2,3,4	5,6	7,8	9,1	11,12	13,14	
1919													
Partiolainen	tamm	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	
Ole valmisi!	1	2	3	4		5-6							
Partio	1	2	3	4	5-6								
Scoutposten	1	2	3	4			1	2	3		4	5-6	
Suojeluskuntalaisen Lehti	1,2	3,4	5,6	7,8	9,10,11	12-13	14,15-16	17-18	19-20	21	22,23	24,25,26	
1920													
Partio	1	2	3	4	5-6	7-8				9	10	11	12
Scoutposten	1	2		3	4			5		6	7	8	9
Suojeluskuntalaisen Lehti	1,2,3,4	5,6,7,8	9,10,11,12	13,14,15,16,18,19,20,21	22,23,24-25	26,27,28,29,31,32,33-34	35,36-37,38,40,41,42,43-45,46,47	48,49-50,51-52					

Liite 1. Käsitelyjen lehtien arvioituja ilmestymisajankohtia kuukausittain jaoteltuna.